

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

27.06.2019 | 18:27

Πώς (δεν) έσκισαν το Μνημόνιο

«Η Τελευταία Μπλόφα»: Ένα μοναδικό ανάγνωσμα που θα είναι σίγουρα και βιβλίο αναφοράς για τους μελλοντικούς ιστορικούς

Παντελής Καψής

Ο Παντελής Καψής γράφει για το βιβλίο «Η Τελευταία Μπλόφα» της Ελένης Βαρβιτσιώτη και της Βικτωρίας Δενδρινού.

Το βιβλίο «Η Τελευταία Μπλόφα» της Ελένης Βαρβιτσιώτη και της Βικτωρίας Δενδρινού, διαβάζεται μονορούφι, σαν ένα θρίλερ που περιμένεις με αγωνία την

εξέλιξή του κι ας γνωρίζεις το τέλος. Μόνο που αντίθετα από ό,τι συμβαίνει με ένα αστυνομικό μυθιστόρημα, στο τέλος δεν μένεις με την ικανοποίηση που σου αφήνει η καλή λογοτεχνία, αλλά με οργή και την αίσθηση ότι αυτά που διάβασες δεν μπορεί να συνέβησαν στ' αλήθεια. Μου ήρθαν στο μυαλό αυθόρμητα κάτι μαύρες κωμωδίες όπου μια παρέα εφήβων καταλαμβάνουν για πλάκα το σχολείο τους και τα κάνουν όλα λίμπα. Μόνο που στη συγκεκριμένη περίπτωση είχαν καταλάβει την κυβέρνηση.

Από ελληνικής πλευράς πρωταγωνιστές του βιβλίου είναι βέβαια ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας και ο τότε υπουργός οικονομικών Γιάννης Βαρουφάκης. Οι δυο τους παραλίγο να οδηγήσουν τη χώρα σε μια άνευ προηγουμένου καταστροφή. Ομολογώ ότι διάβασα το βιβλίο προσπαθώντας να καταλάβω πώς και γιατί κινήθηκαν όπως κινήθηκαν. Ήταν άγνοια, ιδεοληψία, ανικανότητα ή κάτι βαθύτερο και πιο σκοτεινό; Μέσα από την εξιστόρηση των γεγονότων και κυρίως τις off the record αφηγήσεις όσων πρωταγωνίστησαν σε αυτή την εξάμηνη διαπραγμάτευση, μαθαίνουμε πολλά για τα όσα συνέβησαν πίσω από κλειστές πόρτες, πώς οι Ευρωπαίοι αντιμετώπισαν την ελληνική κυβέρνηση, τα παραλίγο που αποφύγαμε. Καταλαβαίνουμε όμως και λίγο καλύτερα τη στάση των δικών μας.

Ο λογικός της υπόθεσης βγαίνει ο Αλέξης Τσίπρας. Αυτό ασφαλώς χρειάζεται διευκρίνιση. Βρήκα, για παράδειγμα, εξαιρετικά διαφωτιστική μια στιγμή των διαπραγματεύσεων, μετά το δημοψήφισμα και λίγο πριν οι ηγέτες καταλήξουν στην τελική συμφωνία. Είναι 6 το πρωί, μετά από αλλεπάλληλες διακοπές οι πάντες είναι εξαντλημένοι και καταβάλλουν μια τελευταία προσπάθεια. Οι διαφορές στην πραγματικότητα έχουν ξεπεραστεί, έχουν μείνει 5 δισεκατομμύρια από τις ιδιωτικοποιήσεις οι οποίες θα γίνουν στα επόμενα 99 χρόνια, ένα θεωρητικό ποσό δηλαδή, για το οποίο διαφωνούν, αν θα πρέπει να πάει σε επενδύσεις, όπως θέλει ο Τσίπρας, ή στην εξόφληση του χρέους, όπως θέλει η Μέρκελ. Ο Έλληνας πρωθυπουργός παίρνει τον λόγο και λέει: «Δεν μπορώ να επιστρέψω με αυτή τη συμφωνία στη χώρα μου». Είναι μια πολύ χαρακτηριστική φράση η οποία αποκαλύπτει το πραγματικό του πρόβλημα: το πολιτικό κόστος. Δεν είχε πια καμιά ψευδαίσθηση για το αδιέξοδο στο οποίο είχε βρεθεί, ζύγιζε τι ήταν αυτό που τον συνέφερε. Μπορεί να μη μας αρέσει ένας ηγέτης ο οποίος παίζει το συμφέρον της χώρας κορώνα γράμματα για το πολιτικό κόστος, αλλά τουλάχιστον κινείται με βάση μια λογική. Ήταν αυτός ο φόβος του πολιτικού κόστους που τον έκανε να διακόψει τις διαπραγματεύσεις και να εξαγγείλει το δημοψήφισμα. «Υπάρχει και ένα όριο που δεν μπορούμε να ξεπεράσουμε» δήλωσε. Τελικώς το ξεπέρασε. Για την ιστορία να πούμε ότι με την ίδια λογική κινιόταν και η Μέρκελ, που δεν δεχόταν καν να μοιράσουν τη διαφορά. Ήταν ανένδοτη τονίζοντας ότι «υπάρχουν κόκκινες γραμμές και αρχές που δεν μπορώ να παραβώ». Χρειάστηκε να φωνάξει ο Τουσκ «θέλετε πραγματικά να πω ότι η Ευρωζώνη διαλύθηκε για 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ», για να έρθει στα σύγκαλά της και να αποδεχθεί τον τελικό συμβιβασμό.

Δεν μπορεί να πει κανείς το ίδιο και για τον Βαρουφάκη. Οι κινήσεις του στερούνται κάθε λογικής και κατά καιρούς έχει υποστηρίξει αντιφατικά πράγματα. Από την μια πλευρά, για παράδειγμα, σε συνάντηση που είχε με στελέχη του υπουργείου του, εξηγεί πως η στρατηγική του είναι η μπλόφα, να «παραπλανήσει τους πιστωτές και να τους κάνει να πιστέψουν ότι (η χώρα) ήταν αποφασισμένη να φτάσει τα πράγματα στα άκρα». Το ίδιο γράφει ο Βαρουφάκης και στο δικό του βιβλίο, «Adults in the room». Εκεί μάλιστα αναπτύσσει τη σουρεαλιστική ιδέα που έχει για το υπερόπλο που θα

υποχρέωνε τον Ντράγκι να συνθηκολογήσει στο άγος σβήσε. Ποιο είναι αυτό; Η απειλή να μην εξοφλήσει τα ομόλογα που έχει στην κατοχή της η ΕΚΤ. Κατά τον Βαρουφάκη, η πραγματοποίηση της απειλής θα οδηγούσε το Γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο να ακυρώσει όλο το πρόγραμμα της ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Έτσι, για να μη συμβεί κάτι τέτοιο, ο Ντράγκι θα πίεζε τη Μέρκελ να δεχθεί τις ελληνικές θέσεις! Σε άλλο σημείο του βιβλίου του ωστόσο έχει ολόκληρο κεφάλαιο με τίτλο «γιατί απέκλεια την μπλόφα», όπου επιχειρηματολογεί για την αντίθετη ακριβώς πολιτική. Μυστήριο οι βουλές του.

Την ιδέα του να μην εξοφλήσει η Ελλάδα την ΕΚΤ την ανέπτυξε και στον Ντάισεμπλουμ, στην πρώτη συνάντηση που είχαν. Ο επικεφαλής του Γιούρογκρουπ του εξήγησε πολύ απλά ότι αυτό θα ισοδυναμούσε με χρεοκοπία. Έκτοτε το θέμα δεν επανήλθε, προφανώς και ο Βαρουφάκης κατάλαβε το μέγεθος της σαχλαμάρας.

Έτσι κι αλλιώς, όποια και αν ήταν η στρατηγική του Βαρουφάκη, οι κινήσεις του στερούνταν στοιχειώδους λογικής. Αν θέλεις να πιστέψουν πραγματικά ότι έχεις κάποιες κόκκινες γραμμές, το πρώτο που χρειάζεται να κάνεις είναι να αποδείξεις την αξιοπιστία σου. Ο Βαρουφάκης, επανειλημμένα, έκανε ακριβώς το αντίθετο. Από την πρώτη κιόλας συνάντηση με τον Ντάισεμπλουμ έγινε το γνωστό επεισόδιο για το «μόλις σκότωσες την τρόικα». Στην πρώτη επίσης συνάντηση με τον Σόιμπλε, όταν ο Γερμανός υπουργός δήλωσε «συμφωνήσαμε ότι διαφωνούμε», ο Βαρουφάκης πετάχτηκε σαν κακομαθημένος έφηβος να πει «δεν συμφωνήσαμε καν ότι διαφωνούμε». Για ποιο λόγο θέλησε να έχει την τελευταία λέξη προσβάλλοντας τον πολιτικό από τον οποίο εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό η τελική συμφωνία; Το κορυφαίο πάντως το είπε σε αντιπροσωπεία που έστειλε στην Αθήνα ο υπουργός των Οικονομικών των ΗΠΑ Τζακ Λιού. Όταν τον προειδοποίησαν για τις επιπτώσεις ενός Γκρέξιτ, είπε το αμίμητο: «Είμαι ριζοσπάστης μαρξιστής. Αν επικρατήσει χάος, θα χορεύουμε στους δρόμους». Πώς να τον πάρουν στα σοβαρά; Ιδίως όταν στις προτάσεις που ξεκίνησε να στέλνει έβαλε τις ιδέες του για τους τουρίστες που θα κυνηγούν τη φοροδιαφυγή. «Πέσαμε από τις καρέκλες μας από τα γέλια» σχολίασε αξιωματούχος των Βρυξελλών. Και βέβαια όταν στο Γιούρογκρουπ με τις ανούσιες διαλέξεις του και το διδακτικό ύφος προκαλούσε την οργή όλων των άλλων υπουργών. Δεν προκαλεί την παραμικρή απορία το ότι κατάφερε να αυτοακυρωθεί και να τεθεί από νωρίς εκτός διαπραγματεύσεων. Το εξευτελιστικό για τη χώρα Γιούρογκρουπ στη Ρίγα, όπου ο Βαρουφάκης κυκλοφορούσε μόνος του, δηλώνοντας μετά ότι καλωσορίζει το μίσος τους, ήταν το αποκορύφωμα. Είναι προφανές ότι για αυτή του τη συμπεριφορά, η μόνη λογική εξήγηση είναι ο χαρακτήρας του. Προέταξε το εγώ του από το συμφέρον της χώρας. Άλλωστε είναι πολύ πιο εύκολο και προσοδοφόρο να κυκλοφορείς ως ροκ σταρ, καλλιεργώντας τις σχέσεις σου με τα μίντια και με κορυφαίους οικονομολόγους, που ήταν όμως άσχετοι με τις διαπραγματεύσεις, από το να φέρεις σε πέρας ένα τόσο δύσκολο έργο όπως ήταν η επίτευξη μιας καλής συμφωνίας. Εκτός από την τεχνική επάρκεια προϋποθέτει σκληρή δουλειά, ρεαλιστική στρατηγική και αποτελεσματική πολιτική διαχείριση. Στοιχεία που προφανώς δεν διέθετε.

Αν υπάρχει ένα ζήτημα που προκαλεί απορία είναι γιατί έγινε υπουργός και γιατί έμεινε στη θέση του έστω και γι' αυτούς τους μήνες που έμεινε. Η απάντηση είναι ότι μετείχε σε μια κυβέρνηση απολύτως ανίδη για το τι συμβαίνει. Στην πρώτη του επαφή με τα κυβερνητικά στελέχη ο Ντέκλαν Κοστέλο παθαίνει σοκ όταν συνειδητοποιεί ότι η

ελληνική αντιπροσωπεία δεν γνωρίζει βασικά στοιχεία του Μνημονίου. «Αυτοί οι άνθρωποι δεν το έχουν καν διαβάσει» λέει στον Τόμας Βίζερ που είναι κι αυτός στη συνάντηση. Σε επόμενη συνάντηση μαζί τους ο Βίζερ, ο πιο σημαντικός τεχνοκράτης από πλευράς ΕΕ, εκπλήσσεται με τον Έλληνα επικεφαλής των εμπειρογνομόνων, Νίκο Θεοχαράκη, ο οποίος αντί να ενδιαφερθεί για το πρόγραμμα και την επικείμενη επίσκεψη του πρωθυπουργού στη Μέρκελ, τον σκοπό του ταξιδιού του Βίζερ δηλαδή στην Αθήνα, αναλίσκεται σε μια συζήτηση για το προσωπικό του πάθος, τους μεγάλους οικονομολόγους του 20ού αιώνα! Μηδέν συνείδηση της σοβαρότητας.

Ακόμα και όταν ο ίδιος ο Τσίπρας παίρνει επάνω του τις διαπραγματεύσεις, το αλαλούμ συνεχίζεται. Πριν από τη συμφωνία της 20ης Φεβρουαρίου για 4μηνη παράταση του προγράμματος, Τσίπρας και Ντάισεμπλουμ συμφωνούν στο περιεχόμενο της επιστολής που θα στείλει ο Βαρουφάκης στο Γιούρογκρουπ. Η επιστολή που φτάνει όμως είναι τελειώς διαφορετική. «Πώς είναι δυνατόν» αναφωνεί ο Τσίπρας μιλώντας στο τηλέφωνο με τον Ντάισεμπλουμ, αφήνοντας να εννοηθεί «ότι κάποιος την είχε αλλάξει πίσω από την πλάτη του». Στο βιβλίο του ωστόσο ο Βαρουφάκης υποστηρίζει ότι συνέταξε την επιστολή και την τσέκαρε με τον ίδιο τον Τσίπρα πριν τη στείλει. Ποιος κοροϊδεύει ποιον;

Και βέβαια υπάρχουν πολλές σπαρταριστές λεπτομέρειες που παραπέμπουν σε μπανανία. Όταν για παράδειγμα συναντά για πρώτη φορά τον Τζανακόπουλο ο Κοστέλο και του συστήνεται λέγοντας ότι δεν τον έχει ξαναδεί, εισπράττει το αμίμητο: «Ναι, τώρα γνωρίζεις την πραγματική ελληνική κυβέρνηση». Κι όταν στην ίδια συνάντηση ο Γιουνκέρ ζητά να πάρει μέρος και ο Χουλιάρáκης, ο Τσίπρας τον υποδέχεται με το ειρωνικό «να κι ο Ευρωπαίος, ο Γιουνκέρ σε ζήτησε»! Μια κυβέρνηση που αυτοϋπονομεύεται δημοσίως. Ο Χουλιάρáκης είναι και ο μόνος που διασώζεται από αυτή τη φαρσοκωμωδία, ο μόνος που επέδειξε από την αρχή ως το τέλος την απαιτούμενη σοβαρότητα ενός δημόσιου λειτουργού.

Δεν είναι εύκολο σε ένα άρθρο να αναδείξεις όλες τις πλευρές αυτού του δραματικού εξαμήνου. Το κάνει με θαυμαστό τρόπο το βιβλίο, που είναι μια από τις καλύτερες δημοσιογραφικές δουλειές των τελευταίων δεκαετιών. Ένα μοναδικό ανάγνωσμα που θα είναι σίγουρα και βιβλίο αναφοράς για τους μελλοντικούς ιστορικούς.

Συνέχεια στη σελίδα του βιβλίου: <http://bit.ly/2WLZYIL>